

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 25 lipca 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach karnych – Europejski nakaz aresztowania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Artykuł 1 ust. 2, art. 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 – Podstawy odmowy wykonania – Zakończenie karnego postępowania przygotowawczego – Zasada ne bis in idem – Osoba, której dotyczy nakaz, występująca w charakterze świadka we wcześniejszym postępowaniu dotyczącym tych samych czynów – Wydanie wielu europejskich nakazów aresztowania w stosunku do tej samej osoby

W sprawie C-268/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Županijski sud u Zagrebu (sąd okręgowy w Zagrzebiu, Chorwacja) postanowieniem z dnia 16 maja 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 maja 2017 r., w postępowaniu w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w stosunku do:

AY,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (sprawozdawca) i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 lutego 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu AY przez L. Valković, G. Mikuličića, odvjnetnici, M. Lester, QC, S. Abram i P. FitzGeralda, barristers, a także przez M. O’Kane’a, solicitor,
- w imieniu Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta przez T. Laptoš, V. Marušić i D. Hržinę, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu chorwackiego przez T. Gallego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smoleka, J. Vlácilu i O. Serdulę, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: chorwacki.

- w imieniu Irlandii przez M. Browne, L. Williams i A. Joyce’a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez G. Mullan, BL,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra i G. Koósa oraz przez M. Tátrai, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez G. Eberharda, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez E. Gane, C.M. Florescu i R.M. Mangu, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa, M. Mataiję i S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 maja 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 2, art. 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwaną dalej „decyzją ramową 2002/584”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania dotyczącego wydania europejskiego nakazu aresztowania (zwanego dalej „ENA”) w stosunku do AY, obywatela węgierskiego, przez Županijski sud u Zagrebu (sąd okręgowy w Zagrzebiu, Chorwacja).

Ramy prawne

- 3 Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584 stanowi:
  - „1. [ENA] stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].
  - 2. Państwa członkowskie wykonują każdy [ENA] w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.
  - 3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej”.

- 4 Artykuł 2 cytowanej decyzji ramowej, zatytułowany „Zakres stosowania [ENA]”, przewiduje w swoich ust. 1 i 2:

„1. [ENA] może zostać wydany w przypadku czynów, które w świetle prawa obowiązującego w wydającym nakaz państwie członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym [polegającym na pozbawieniu wolności] o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy, albo w przypadku gdy zapadł wyrok [skazujący na karę] lub wydano środek zabezpieczający o wymiarze co najmniej czterech miesięcy.

2. Następujące przestępstwa, jeśli w wydającym nakaz państwie członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym [polegającym na pozbawieniu wolności] o wymiarze co najmniej trzech lat, i jako określone prawem wydającego nakaz państwa członkowskiego, stanowią na warunkach niniejszej decyzji ramowej podstawę, bez weryfikacji pod kątem podwójnej odpowiedzialności karnej za popełniony czyn, do przekazania na mocy [ENA]:

[...]

– korupcja,

[...]”.

- 5 Artykuł 3 decyzji ramowej, zatytułowany „Obligatoryjna odmowa wykonania [ENA]”, stanowi:

„Właściwy sądowy organ państwa członkowskiego wykonującego [ENA] (zwany dalej »wykonującym nakaz organem sądowym«) odmawia wykonania [ENA] w następujących przypadkach:

[...]

2) jeśli wykonujący nakaz organ sądowy zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski, zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów prawomocne orzeczenie w państwie członkowskim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest wykonywana, lub też nie może być dłużej wykonywana w świetle prawa państwa członkowskiego, w którym nastąpiło skazanie;

[...]”.

- 6 Artykuł 4 decyzji ramowej, zatytułowany „Fakultatywna odmowa wykonania [ENA]”, stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania [ENA]:

[...]

3) w przypadku gdy organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego zdecydują nie ścigać za przestępstwo stanowiące podstawę wydania [ENA] albo wstrzymać postępowanie sądowe lub w przypadku gdy w państwie członkowskim w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski w odniesieniu do tych samych czynów, zapadło prawomocne orzeczenie, co chroni ją przed dalszym postępowaniem sądowym [co uniemożliwia dalsze prowadzenie postępowania karnego];

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 7 AY, obywatelowi węgierskiemu i prezesowi zarządu spółki węgierskiej, przedstawiono w Chorwacji w dniu 31 marca 2014 r. akt oskarżenia pod zarzutem czynnego łapownictwa. W akcie oskarżenia wniesionym przez Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (urząd ds. zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej) AY zarzuca się, że z naruszeniem prawa przekazał osobie pełniącej eksponowaną funkcję polityczną w Chorwacji znaczną kwotę pieniężną w zamian za zawarcie umowy.
- 8 Postępowanie karne przeciwko AY zostało wszczęte w Chorwacji w dniu 10 czerwca 2011 r. Organy chorwackie, wydając postanowienia o wszczęciu postępowania, wystąpiły do właściwego węgierskiego organu z wnioskiem o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej, polegającej na doręczeniu wezwania i przesłuchaniu AY w charakterze podejrzanego.
- 9 Organy chorwackie wielokrotnie ponawiały wniosek o pomoc prawną. Jednakże Węgry nie wykonywały skierowanych do nich wniosków z uwagi na fakt, że ich wykonanie naruszałoby interesy narodowe Węgier. W związku z tym chorwackie postępowanie karne zostało zawieszona w grudniu 2012 r.
- 10 Na podstawie danych przekazanych przez organy chorwackie prokurator generalny Węgier wszczął jednak w dniu 14 lipca 2011 r. postępowanie karne z uwagi na istnienie uzasadnionych podejrzeń popełnienia czynu zabronionego polegającego na czynnym łapownictwie w wymiarze międzynarodowym, karalnego na podstawie węgierskiego kodeksu karnego. Sąd odsyłający wskazuje, że postępowanie to zostało zakończone postanowieniem węgierskiego centralnego biura śledczego z dnia 20 stycznia 2012 r., zgodnie z którym popełnione czyny nie stanowiły na gruncie prawa węgierskiego czynów zabronionych pod groźbą kary.
- 11 Postępowanie to nie zostało jednak wszczęte w stosunku do AY w charakterze podejrzanego, lecz było wyłącznie postępowaniem w sprawie czynu zabronionego popełnionego przez nieznanego sprawcę. W ramach tego postępowania AY został przesłuchany w charakterze świadka. Ponadto nie przesłuchano osoby pełniącej eksponowaną funkcję polityczną w Chorwacji, której przekazano pieniądze.
- 12 W dniu 1 października 2013 r., po przystąpieniu Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej i przed wszczęciem postępowania karnego w Chorwacji, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (urząd ds. zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej) wydał ENA w stosunku do AY.
- 13 Postanowieniem Fővárosi Törvényszék (sądu okręgowego dla miasta stołecznego Budapeszt, Węgry) z dnia 7 października 2013 r. odmówiono wykonania tego ENA, ponieważ na podstawie dostępnych informacji ustalono, że uprzednio wszczęte na Węgrzech postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyny, na których opierał się ENA, zostało umorzone.
- 14 Po odmowie wykonania ENA AY został zlokalizowany w Niemczech i Austrii, jednakże oba państwa członkowskie zdecydowały się nie nadawać biegu międzynarodowemu listowi gończemu wydanemu za pośrednictwem Interpolu, na tej podstawie, że jego wykonanie mogło stanowić naruszenie zasady ne bis in idem. Następnie Sekretariat Generalny Interpolu podjął decyzję o uchyleniu międzynarodowego listu gończego wystosowanego w stosunku do AY i odmowie Republice Chorwacji korzystania z kanałów Interpolu w stosunku do osoby AY, ponieważ istniało ryzyko naruszenia zasady ne bis in idem, a także z uwagi na sygnalizowane przez Węgry względy bezpieczeństwa narodowego.
- 15 W następstwie przedstawienia AY aktu oskarżenia w Chorwacji, w dniu 15 grudnia 2015 r. został wydany nowy ENA, tym razem przez izbę właściwą w sprawach ENA sądu odsyłającego w niniejszej sprawie, który to ENA jednak nigdy nie został wykonany przez Węgry.

- 16 W dniu 27 stycznia 2017 r. sąd odsyłający ponownie przekazał ENA właściwym organom węgierskim. Sąd ten wyjaśniał w tym względzie, iż okoliczności wydania ENA w państwie członkowskim wydania nakazu uległy zmianie, ponieważ przed tym sądem toczy się postępowanie karne przeciwko AY oraz i ponieważ pierwszy ENA został wydany z ramienia prokuratury na etapie poprzedzającym wszczęcie tego postępowania.
- 17 Z uwagi na fakt, że od wystosowania powtórnego ENA upłynęło 60 dni bez odpowiedzi, sąd odsyłający zwrócił się do chorwackiego członka Eurojustu. Sąd ten wskazuje, że po interwencji chorwacki członek Eurojustu przekazał sądowi odsyłającemu stanowisko właściwego organu węgierskiego, w którym organ ów stwierdził, że nie uważa, aby miał obowiązek podejmować czynności w zakresie ENA, w przedmiocie którego wydano już orzeczenie w toku karnego postępowania przygotowawczego w Chorwacji. W konsekwencji w opinii tego organu nie wiązały go również terminy rozpatrywania wniosków przewidziane w decyzji ramowej 2002/584. Ponadto organ ten wskazał, że na Węgrzech nie istniała droga prawna dopuszczająca zatrzymanie AY lub wszczęcie nowego postępowania w sprawie wykonania ENA wydanego w Chorwacji w dniu 15 grudnia 2015 r. Identyczne stanowisko właściwego organu węgierskiego zostało przekazane sądowi odsyłającemu w dniu 4 kwietnia 2017 r.
- 18 W tym względzie z jednej strony Sąd odsyłający wyraża wątpliwości dotyczące wykładni podstaw braku wykonania przewidzianych w art. 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584. Sąd ten jest bowiem zdania, że to osoba poszukiwanego jest konstytutywna dla ENA, z takim skutkiem, że postanowienie przywoływane jako podstawa odmowy wykonania ENA musi odnosić się do tej osoby, której dotyczy nakaz, występującej w charakterze podejrzanego lub oskarżonego. Jeżeli osoba, której dotyczy nakaz, została przesłuchana w charakterze świadka w toku postępowania zakończonym takim postanowieniem, postanowienie to nie może stanowić podstawy do odmowy wykonania ENA. W związku z powyższym wydane na Węgrzech postanowienie o umorzeniu postępowania, które nie było postępowaniem toczącym się przeciwko osobie AY, nie może uzasadniać odmowy przekazania.
- 19 Z drugiej zaś strony sąd widzi konieczność zwrócenia się do Trybunału o wyjaśnienie tego, jakie są obowiązki państwa członkowskiego wykonującego nakaz, w sytuacji gdy ENA jest wielokrotnie wydawany przez różne właściwe organy, na etapach przed wszczęciem postępowania karnego i po jego wszczęciu.
- 20 W konsekwencji Županijski sud u Zagrebu (sąd okręgowy w Zagrzebiu, Chorwacja) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 4 pkt 3 decyzji ramowej [2002/584] należy interpretować w ten sposób, że decyzja o tym, aby nie podejmować ścigania za przestępstwo będące podstawą [ENA] lub je wstrzymać, odnosi się jedynie do przestępstwa stanowiącego podstawę [ENA], czy też przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że odmowa podjęcia ścigania lub odstąpienie od niego musi dotyczyć również osoby, której dotyczy [ENA], występującej w charakterze podejrzanego/oskarżonego w ramach tego ścigania?
- 2) Czy państwo członkowskie może odmówić na podstawie art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584 wykonania wydanego [ENA], w sytuacji gdy organ sądowy innego państwa członkowskiego postanawia nie podejmować ścigania za naruszenie będące przedmiotem [ENA] lub wstrzymać je, w sytuacji gdy w ramach tego ścigania osoba, której dotyczy [ENA], miała status świadka, a nie podejrzanego/oskarżonego?
- 3) Czy postanowienie o zakończeniu śledztwa, w którego ramach osoba, której dotyczył [ENA], nie miała statusu podejrzanego, lecz została przesłuchana w charakterze świadka, stanowi dla innych państw członkowskich, zgodnie z art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584, powód do niepodjęcia czynności w zakresie wydanego [ENA]?

- 4) Jaki jest związek pomiędzy obligatoryjną przyczyną odmowy przekazania przewidzianą w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej [2002/584], która dotyczy przypadków, gdy »wykonujący nakaz organ sądowy zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów prawomocne orzeczenie w państwie członkowskim«, i fakultatywną przyczyną odmowy przekazania przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej [2002/584], która dotyczy sytuacji, gdy »w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek w odniesieniu do tych samych czynów, zapadło prawomocne orzeczenie, co chroni ją przed dalszym postępowaniem sądowym [uniemożliwiające dalsze prowadzenie postępowania]«?
- 5) Czy art. 1 ust. 2 decyzji ramowej [2002/584] należy interpretować w ten sposób, że państwo wykonujące ma obowiązek wydać decyzję dotyczącą każdego przekazanego mu [ENA] również w sytuacji, gdy postanowiono już w przedmiocie [ENA] wydanego wcześniej przez organ sądowy w stosunku do tej samej osoby w ramach tego samego postępowania karnego, a nowy [ENA] zostaje wydany z powodu zmiany okoliczności w państwie jego wydania (postanowienie odsyłające – wszczęcie postępowania karnego, bardziej rygorystyczne kryterium w dziedzinie poszlak popełnienia przestępstwa, nowy właściwy organ sądowy/sąd)?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 21 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem. W uzasadnieniu wniosku sąd ten wskazał między innymi, że możliwe jest zatrzymanie osoby, której dotyczy nakaz, oraz że zostało wydane postanowienie o tymczasowym aresztowaniu.
- 22 Piąta izba postanowiła w dniu 1 czerwca 2017 r., zgodziwszy się z propozycją sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego, nie uwzględnić tego wniosku. Jednakże z uwagi na okoliczności sprawy w postępowaniu głównym postanowieniem z dnia 9 czerwca 2017 r. prezes Trybunału postanowił na podstawie art. 53 § 3 regulaminu postępowania, że sprawa zostanie rozpoznana w pierwszej kolejności.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 23 AY kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na tej podstawie, że odpowiedzi na zadane pytania nie mają znaczenia dla toczącego się przeciwko niemu w Chorwacji postępowania zaocznego. Pytania dotyczyły bowiem tego, czy inne państwa członkowskie miały i mają nadal obowiązek wykonania – wydanych w stosunku do niego – pierwszego i drugiego ENA. Tymczasem udzielenie odpowiedzi na te pytania nie jest konieczne do tego, aby sąd odsyłający mógł wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie zarzutów oskarżenia.
- 24 W tym zakresie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi ustanowionej w art. 267 TFUE jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, jakie zadaje Trybunałowi. W konsekwencji, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 12 października 2017 r., *Sleutjes*, C-278/16, EU:C:2017:757, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 Wynika z tego, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii przedstawione przez sąd krajowy w ramach stanu faktycznego i prawnego, za którego ustalenie sąd ten jest odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, że mają znaczenie dla sprawy. Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego jest możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że

- wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego lub prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na przedstawione mu pytania (wyrok z dnia 12 października 2017 r., *Sleutjes*, C-278/16, EU:C:2017:757, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 Tymczasem w niniejszej sprawie z akt przedłożonych Trybunałowi nie wynika w sposób oczywisty, że rozpatrywana sytuacja odpowiada jednej z tych hipotez. Przed sądem odsyłającym są w chili obecnej zawisłe dwie sprawy dotyczące AY, jedna – tocząca się w trybie zaocznym w postępowaniu karnym przed izbą orzekającą tego sądu, i druga – dotycząca postępowania w przedmiocie wydania ENA, tocząca się przed właściwą w tym zakresie izbą tego sądu. Rozpatrywany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpisuje się w ramy drugiego z postępowań.
- 27 W tym względzie sąd odsyłający wskazuje, że zwrócił się do Trybunału, aby wydać, w zależności od odpowiedzi udzielonej na przedłożone pytania, postanowienie o uchyleniu ENA wydanego w stosunku do AY. W związku z tym nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przedłożone pytania nie mają żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania w sprawie zawisłej przed sądem odsyłającym ani że zagadnienie ma charakter hipotetyczny.
- 28 W każdym razie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie podważa okoliczność, że przedstawione pytania odnoszą się do obowiązków organu sądowego wykonującego nakaz, w sytuacji gdy sąd odsyłający jest organem sądowym, który nakaz wydał. Wydanie ENA prowadzi do zatrzymania osoby, której nakaz dotyczy, a tym samym stwarza zagrożenie dla wolności osobistej tej osoby. Tymczasem Trybunał orzekł, że w odniesieniu do postępowania w sprawie ENA gwarancja poszanowania tych praw jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialnością państwa członkowskiego wydającego nakaz (wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, pkt 50).
- 29 W związku z tym w celu udzielenia gwarancji tych praw – która to gwarancja może prowadzić organ sądowy do wydania postanowienia o uchyleniu nakazu, który sam wydał – ważne jest, by organ ten miał możliwość zwrócenia się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.
- 30 Należy zatem stwierdzić, że w postępowaniu głównym utrzymanie w mocy rozpatrywanego ENA lub wydanie postanowienia o jego uchyleniu zależy od tego, czy wykładni decyzji ramowej z 2002/584 należy dokonywać w ten sposób, że organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz może, a w stosownych przypadkach musi – w okolicznościach takich jak te w sprawie w postępowaniu głównym – nie podejmować decyzji w odniesieniu do ENA, który został mu przekazany, lub odmówić jego wykonania.
- 31 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest zatem dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie piątego pytania prejudycjalnego

- 32 Poprzez pytanie piąte, które należy rozpatrzyć w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz ma obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego mu ENA, nawet wówczas, gdy w tym państwie członkowskim wydano już postanowienie w przedmiocie wcześniejszego ENA dotyczącego tej samej osoby i tych samych czynów, przy czym powtórny ENA został wydany wyłącznie w związku z przedstawieniem w państwie wydania nakazu aktu oskarżenia osobie, której on dotyczy.

- 33 Jak wynika z brzmienia art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584, państwa członkowskie wykonują każdy ENA w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami tej decyzji ramowej. Z wyjątkiem nadzwyczajnych okoliczności wykonujące nakaz organy sądowe mogą odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w enumeratywnie wyliczonych wypadkach odmowy wykonania przewidzianych w decyzji ramowej 2002/584, a wykonanie ENA można uzależnić wyłącznie od jednego z warunków wyczerpująco określonych w tej decyzji ramowej. Tym samym wspomniana decyzja ramowa wyraźnie wskazuje, po pierwsze, podstawy obligatoryjnej (art. 3) i fakultatywnej odmowy wykonania (art. 4 i 4a) ENA (zob. wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r. w sprawie Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, pkt 50, 51).
- 34 W tym kontekście art. 15 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 przewiduje, że „[d]ecyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej”. Co więcej, art. 17 pkt 1 i 6 decyzji ramowej przewiduje, że „[ENA] stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki” i że „[w] przypadku odmowy wykonania [ENA] należy podać jej przyczyny”. Co więcej, art. 22 decyzji ramowej przewiduje, że „wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia wydający nakaz organ sądowy o decyzji w sprawie czynności, które mają zostać podjęte w sprawie [ENA]”.
- 35 W konsekwencji, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 38 opinii, organy wykonującego nakaz państwa członkowskiego, które nie udzielają odpowiedzi na wydany ENA i nie przekazują w ten sposób żadnej decyzji organom sądowym, które nakaz wydały, naruszają swoje zobowiązania wynikające z przepisów decyzji ramowej 2002/584.
- 36 W konsekwencji na pytanie piąte należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz ma obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego mu ENA, nawet wówczas, gdy w tym państwie członkowskim wydano już postanowienie w przedmiocie wcześniejszego ENA dotyczącego tej samej osoby i tych samych czynów, a powtórny ENA został wydany wyłącznie w związku z przedstawieniem w państwie wydania nakazu aktu oskarżenia osobie, której on dotyczy.

W przedmiocie pytań od pierwszego do czwartego

- 37 W pytaniach od pierwszego do czwartego, które należy rozpoznać łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że decyzja prokuratora – taka jak postanowienie o zakończeniu postępowania w sprawie toczącej się przeciwko nieznanemu sprawcy, w toku którego to postępowania osoba, której dotyczy ENA, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, wydane w sprawie w postępowaniu głównym przez węgierskie centralne biuro śledcze – może stanowić podstawę odmowy wykonania ENA na mocy jednego z tych dwóch przepisów.

W przedmiocie art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584

- 38 Zgodnie z art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584 wykonujący nakaz organ sądowy odmawia wykonania ENA, jeżeli zostaje poinformowany, że w stosunku do osoby, której dotyczy wniosek, zapadło w związku z popełnieniem tych samych czynów prawomocne orzeczenie w państwie członkowskim, z zastrzeżeniem, że jeśli została orzeczona kara, to została ona wykonana lub jest wykonywana, lub też nie może być dłużej wykonywana w świetle prawa państwa członkowskiego, w którym nastąpiło skazanie.

- 39 Przepis ten ma na celu uniknięcie sytuacji, w której dana osoba będzie ponownie ścigana lub sądzona przez sąd karny za te same czyny (wyrok z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 40), i odzwierciedla zasadę *ne bis in idem*, wyrażoną w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z którą nikt nie może być ponownie ścigany lub karany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony.
- 40 Jednym z warunków, od których uzależniona jest odmowa wykonania ENA, jest okoliczność, że w stosunku do osoby, której dotyczy nakaz, „zapadło [...] prawomocne orzeczenie”.
- 41 W tym zakresie należy uściślić, że chociaż art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584 odnosi się do „orzeczenia”, przepis ten ma również zastosowanie do wszelkich decyzji kończących prawomocnie postępowanie karne w państwie członkowskim wydawanych przez organy powołane do uczestniczenia w wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych, w określonym krajowym porządku prawnym, nawet jeśli decyzje takie podejmowane są bez udziału sądu i nie przyjmują formy orzeczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału uważa się, iż w stosunku do osoby poszukiwanej zapadło prawomocne orzeczenie dotyczące tych samych czynów, w rozumieniu art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584, gdy w następstwie przeprowadzonego postępowania karnego prawo oskarżyciela publicznego do wniesienia oskarżenia ostatecznie wygasło lub gdy organy sądowe państwa członkowskiego wydały orzeczenie uniewinniające oskarżonego w odniesieniu do zarzucanych mu czynów (wyrok z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Wydanie „prawomocnego orzeczenia” w rozumieniu art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584 zakłada zatem istnienie wcześniejszych postępowań karnych wszczętych w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 46, 47; z dnia 5 czerwca 2014 r., M, C-398/12, EU:C:2014:1057, pkt 31, 32; a także z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 34, 35).
- 44 Ponadto zasada *ne bis in idem* ma zastosowanie wyłącznie do osób, w stosunku do których zapadł w państwie członkowskim prawomocny wyrok (zob. wyrok z dnia 28 września 2006 r., Gasparini i in., C-467/04, EU:C:2006:610, pkt 37). Natomiast nie odnosi się ona od osób – takich jak świadkowie – które w ramach postępowania karnego zostały wyłącznie przesłuchane.
- 45 W niniejszym przypadku z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że postępowanie przygotowawcze prowadzone na Węgrzech w następstwie chorwackiego wniosku o pomoc prawną, zakończone decyzją węgierskiego centralnego biura śledczego z dnia 20 stycznia 2012 r., zostało wszczęte przeciwko nieznanemu sprawcy. Postępowanie to nie było prowadzone przeciwko AY, który występowałby w sprawie w charakterze podejrzanego lub oskarżonego, lecz właściwy organ węgierski przesłuchał tę osobę wyłącznie w charakterze świadka. Tym samym wobec faktu, że przeciwko AY nie prowadzono postępowania karnego, nie może uznać, iż zostało w stosunku do niego wydane prawomocne orzeczenie w rozumieniu art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584.
- 46 W związku z tym decyzja prokuratora – taka jak postanowienie o zakończeniu postępowania, w toku którego osoba, której dotyczy ENA, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, wydane w sprawie w postępowaniu głównym przez węgierskie centralne biuro śledcze – nie może stanowić podstawy odmowy wykonania ENA na mocy art. 3 pkt 2 decyzji ramowej 2002/584.

W przedmiocie art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584

- 47 Artykuł 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584 wymienia trzy fakultatywne podstawy odmowy wykonania ENA.
- 48 Zgodnie z pierwszą podstawą odmowy wykonania nakazu, przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej, wykonujący organ sądowy może odmówić wykonania ENA, jeśli organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego zdecydują się nie ścigać za czyn zabroniony stanowiący podstawę wydania ENA.
- 49 Tymczasem postanowienie węgierskiego centralnego biura śledczego nie dotyczy odstąpienia od ścigania, z tym skutkiem, że rzeczona podstawa odmowy wykonania nakazu jest pozbawiona znaczenia w okolicznościach takich jak w niniejszej sprawie.
- 50 Zgodnie z drugą podstawą odmowy wykonania nakazu, przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, można odmówić wykonania ENA, jeśli organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego zdecydują o umorzeniu postępowania toczącego się w przedmiocie czynu zabronionego będącego podstawą wydania ENA.
- 51 W tym względzie należy wskazać, że art. 4 pkt 3 część pierwsza decyzji ramowej 2002/584, która przewiduje tę podstawę odmowy wykonania nakazu, odnosi się wyłącznie do „przestępstwa stanowiącego podstawę wydania ENA”, a nie do osoby, której nakaz dotyczy.
- 52 Należy również przypomnieć, że z uwagi na fakt, iż odmowa wykonania ENA stanowi wyjątek, podstawy odmowy wykonania takiego nakazu powinny podlegać ścisłej wykładni (wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 53 Tymczasem, jak twierdzi Komisja, wykładnia, zgodnie z którą można odmówić wykonania ENA, powołując się na drugą podstawę odmowy wykonania z art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, wówczas gdy nakaz dotyczy tego samego czynu, który stanowi podstawę wcześniejszej decyzji, bez względu na tożsamość osoby, której dotyczy nakaz, jest w oczywisty sposób zbyt szeroka i stwarza ryzyko obchodzenia obowiązku wykonania ENA.
- 54 W istocie, jak wynika z art. 1 ust. 1 tej decyzji ramowej, ENA stanowi decyzję sądową wydaną w celu aresztowania i przekazania osoby, której dotyczy nakaz. W związku z tym ENA nie jest wydawany wyłącznie w odniesieniu do czynu zabronionego, ale z oczywistych względów również w stosunku do określonej osoby.
- 55 Poza tym ta podstawa odmowy wykonania nakazu nie ma na celu ochrony danej osoby przed tym, że będzie ona musiała liczyć się z możliwością poszukiwania jej w związku z tymi samymi czynami, kolejno w wielu państwach członkowskich (zob. analogicznie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 56 Decyzja ramowa 2002/584 wpisuje się bowiem w ramy przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zagwarantowana jest z jednej swoboda przepływu osób, z którą z drugiej strony związane są stosowne środki między innymi w dziedzinie zapobiegania i zwalczania przestępczości (zob. podobnie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 46).
- 57 W związku z powyższym drugą podstawę odmowy wykonania nakazu, przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, należy interpretować w świetle konieczności wspierania zapobiegania i zwalczania przestępczości (zob. podobnie wyrok z dnia 29 czerwca 2016 r., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, pkt 47).

- 58 Tymczasem należy stwierdzić, że w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w niniejszej sprawie – w których, po pierwsze, prowadzone postępowanie przygotowawcze dotyczyło nieznanego sprawcy, a nie osoby, której dotyczył ENA, a po drugie, postanowienie o zakończeniu postępowania nie zostało wydane w stosunku do tej osoby – nie może być mowy o udziale osoby, której dotyczy nakaz, w postępowaniu, do którego odnosi w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, co uzasadniałoby odmowę wykonania ENA.
- 59 Wykładnia ta znajduje potwierdzenie w genezie decyzji ramowej 2002/584, ponieważ z początkowego wniosku Komisji (COM [2001] 522 wersja ostateczna, s. 18) wynika, że art. 4 pkt 3 część pierwsza tej decyzji ramowej stanowi odzwierciedlenie art. 9 zdanie drugie Europejskiej konwencji o ekstradycji, sporządzonej w Paryżu dnia 13 grudnia 1957 r. Zgodnie z tym przepisem „[m]ożna odmówić wydania, jeżeli właściwe organy wezwanej strony zdecydowały o niewszczygnięciu postępowania lub o jego umorzeniu w związku z tym lub z tymi przestępstwami”. W tym względzie sprawozdanie wyjaśniające do tej konwencji precyzuje, że przepis ten odnosi się do osoby, której „dotyczy” decyzja o niewszczygnięciu lub o umorzeniu postępowania (zob. s. 9 sprawozdania wyjaśniającego do Europejskiej konwencji o ekstradycji [Paryż, 13.XII.1957, série des traités européens – nr 24]).
- 60 Tym samym, w okolicznościach takich jak te opisane w pkt 58 niniejszego wyroku, zgodnie z drugą podstawą odmowy wykonania przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584 rzucone postanowienie nie może być powoływane jako podstawa odmowy wykonania ENA.
- 61 Wreszcie, zgodnie z trzecią podstawą odmowy wykonania nakazu, przewidzianą w art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, wykonujący organ sądowy może odmówić wykonania ENA, w przypadku gdy w państwie członkowskim w stosunku do osoby, której dotyczy wnioski w odniesieniu do tych samych czynów, zapadło prawomocne orzeczenie, co chroni tę osobę przed dalszym postępowaniem sądowym [co uniemożliwia dalsze prowadzenie postępowania karnego].
- 62 W tym względzie wystarczy wskazać, że ta podstawa odmowy wykonania nakazu nie może znaleźć zastosowania w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, ponieważ przesłanki jej zastosowania nie są spełnione.
- 63 W konsekwencji, mając na względzie całość powyższych rozważań, na pytania od pierwszego do czwartego należy odpowiedzieć, że art. 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że decyzja prokuratora – taka jak postanowienie o zakończeniu postępowania wydane w sprawie w postępowaniu głównym przez węgierskie centralne biuro śledcze w sprawie toczącej się przeciwko nieznanemu sprawcy, w toku którego osoba, której dotyczy ENA, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, a nie prowadzono w stosunku do niej postępowania karnego, zaś rzucone postanowienie nie zostało wydane w stosunku do tej osoby – nie może stanowić podstawy odmowy wykonania ENA na mocy jednego z tych dwóch przepisów.

W przedmiocie kosztów

- 64 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 1 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego**

nakaz ma obowiązek wydać decyzję w odniesieniu do każdego przekazanego mu europejskiego nakazu aresztowania, nawet wówczas, gdy w tym państwie członkowskim wydano już postanowienie w przedmiocie wcześniejszego europejskiego nakazu aresztowania dotyczącego tej samej osoby i tych samych czynów, a powtórny europejski nakaz aresztowania został wydany wyłącznie w związku z przedstawieniem w państwie wydania nakazu aktu oskarżenia osobie, której on dotyczy.

- 2) **Artykuł 3 pkt 2 i art. 4 pkt 3 decyzji ramowej 2002/584, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299, należy interpretować w ten sposób, że decyzja prokuratora – taka jak postanowienie o zakończeniu postępowania wydane w postępowaniu głównym przez węgierskie centralne biuro śledcze w sprawie toczącej się przeciwko nieznanemu sprawcy, w toku którego osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, została przesłuchana wyłącznie w charakterze świadka, a nie prowadzono w stosunku do niej postępowania karnego, zaś rzeczony postanowienie nie zostało wydane w stosunku do tej osoby – nie może stanowić podstawy odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy jednego z tych dwóch przepisów.**

Podpisy